

Avrasya bülteni

Şubat 2005 Sayı:31

TÜRK İŞBİRLİĞİ ve KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI

TIKA'ya Yeni Roller

MINISTRY OF FOREIGN TRADE
NINE SESSION
JOINT SUDANESE TURKISH
MINISTERIAL MEETING
KHARTOUM, SUDAN - FEBRUARY 2004

içindekiler

3 • Dışişleri Bakanı
Abdullah GÜL'ün
İsrail ve Filistin Temasları

4 • TİKA Program
Kordinatörleri Toplantısı
On Beş Kordinatör
Ankara'da Toplandı

5 • TİKA'dan Türk Dünyası
Belediyeler Birliği'ne
Destek

6 • TİKA'ya
Afrika'da
Yeni Roller

8 • Tika Faaliyetleri

12 • Ülke Dosyası
Balkanlar'daki Mozaik
Bosna-Hersek

18 • Gezi İzlenim
"Filistin'e Bir
Bakış"

21 • "Aral'ın
Hikâyesi"

17 • Ofis Tanıtımı
"Tiran Bölge Program Koordinatörlüğü"

24 • Özbekistan Seçimleri Tamamlandı

TİKA

T.C. BAŞBAKANLIK
TÜRK İŞBİRLİĞİ ve KALKINMA İDARESİ
BAŞKANLIĞI

AYLIK BÜLTENİ

Şubat 2005 - Sayı: 31 • ISSN 1303-9490

Avrasya Bülteni'ndeki bilgiler
kaynak gösterilerek başka yayınlarda
değerlendirilebilir.

TİKA Adına Sahibi

Hakan FİDAN
Başkan

Yayın Ekibi

Turan CAN - Gamze YILMAZ
Halil ACAR
Şengül İLERİ
Şansal AKINBİNGÖL

Yazışma Adresi

TİKA Yayın Birimi
Akay Caddesi No:6 Küçükesat 06640 ANKARA
Tel: +90 312. 417 27 90
Fax: +90 312. 417 27 99
web site:www.tika.gov.tr
e-mail:avrasyabulteni@tika.gov.tr

Tasarım, Baskı

Grafiker Ltd. Şti
Tel: 0 312. 284 16 39 Pbx
Fax: 0 312. 284 37 27
www.grafikerltd.com
e-mail:grafiker@grafikerltd.com

Dışişleri Bakanı Abdullah GÜL'ün İsrail ve Filistin Temasları

Abdullah GÜL-Silvan ŞALOM

Ortadoğu'da Barış Umutları...

Dışişleri Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Abdullah Gül yeni yılın ilk resmî ziyaretini İsrail ve Filistin'e gerçekleştirdi. 3 Ocak'ta Tel Aviv'e giden Gül, resmî temaslara 4 Ocak'ta Kudüs'te başladı. İsrail Cumhurbaşkanı Moşe Katsav tarafından kabul edilen Dışişleri Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Gül, Başbakan Ariel Şaron, Başbakan Yardımcısı Ehud Olmert ve Dışişleri Bakanı Silvan Şalom ile de görüştü. Gül İsrail Dışişleri Bakanı Şalom ile yaptığı ortak basın açıklamasında Ortadoğu'da yeni bir atmosferin, barış için yeni fırsatların oluştuğunu ve Türkiye'nin barışa destek vermeye hazır olduğunu belirtti. Şalom ise Türkiye ile İsrail arasında işbirliğini artıracaklarını ve terörle mücadele konusunda özellikle Türkiye'den yardım istediklerini ifade etti. Her iki Bakan da bölgede barış için zamanın geldiğine inandıklarını bildirdiler.

Dışişleri Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Abdullah Gül Ortadoğu temaslارının ikinci bölümünde Filistin'e geçerek 11 Kasım 2004'de ölen Filistin Lideri Yaser Arafat'ın Ramallah'taki mezarını ziyaret etti. Gül buradaki temaslارında Filistin Özerk Yönetimi Geçici Başkanı Ruhi Fatuh, Filistin Kurtuluş Örgütü Lideri Mahmud Abbas, Filistin Başbakanı Ahmed Kurey ve Dışişleri Bakanı Nebil Şaat ile görüştü. Gül'ün Filistin ziyareti verilen destek ve barış mesajlarının yanı sıra 9 Ocak'ta yapılan

Filistin Başkanlık Seçimleri öncesinde gerçekleştirilmesi açısından da önem taşıyor.

Abdullah Gül, Filistin temaslارının ardından Ürdün'ün başkenti Amman'a geçerek, ilki 2003 yılının Ocak ayında İstanbul'da yapılan Irak'a Komşu Ülkeler Toplantısı'nın dokuzuncusuna katıldı.

Filistin'e TİKA Ofisi Yolda...

Türkiye'nin Ortadoğu'da teknik yardım faaliyetleri sürdürülmesi amacıyla yeni ofisini Filistin'de açmasının da gündeme geldiği temaslarda, Dışişleri Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Abdullah Gül'ün beraberindeki heyette Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi Başkanı Hakan Fidan da yer aldı. Önümüzdeki aylarda çerçeve anlaşmalarının yapılmasının ardından açılması plânlanan Filistin Ofisi, Orta Asya, Kafkasya, Balkanlar ve Afganistan'da toplam 15 Program Koordinasyon Ofisi ile faaliyet gösteren TİKA'nın Ortadoğu'ya da adım atmasının sağlayacak.

Abdullah GÜL-Mahmud ABBAS

TİKA Program Koordinatörleri Toplantısı

On Beş Koordinatör Ankara'da Toplandı...

TİKA Program Koordinatörleri çalışma ve değerlendirme toplantıları 24 Ocak- 2 Şubat 2005 tarihleri arasında Ankara'da gerçekleştirildi. 24 ve 25 Ocak'ta Devlet Bakanı Beşir Atalay'ın da katılımıyla yürütülen toplantılarda Program Koordinatörleri'nin çalışmaları değerlendirilerek mevcut sorunlar ve çözüm yolları tartışıldı. Program Koordinatörleri Devlet Bakanı Beşir Atalay'a verdikleri brifingde, görev yaptıkları ülke ve bölgelerde 2004 yılında gerçekleştirdikleri faaliyet ve projelerin uygulamaları ve sonuçları hakkında ayrıntılı bilgi vererek 2005 yılı çalışmalarına ilişkin proje ve faaliyetlerin uygulanmasına yönelik plânlamalar hakkında görüşlerini bildirdiler.

Program Koordinatörleri ayrıca TİKA Başkanı Hakan Fidan ile bölgelerde proje ve faaliyetlerin uygulanması ve diğer konularda yaşanan problemler ile bu problemlerin çözümü konularının tartışıldığı bir toplantıya katıldılar.

TİKA Başkanlığı'nın yurt dışında yürüttüğü program, proje ve faaliyetlerin gerçekleştirilmesi ve eşgüdümünden sorumlu program koordinatörleri için hizmet içi eğitim seminerleri de düzenlendi.

Seminerlerde TİKA Başkanlığı mevzuatıyla belirlenen görevlerin görev bölgelerinde plânlaması, organizasyonu, uygulaması, sonuçların değerlendirilmesi, iş ve işlemlerin takibi hususlarının gereğince yerine getirilmesi ve daha üst seviyede yürütülmesi amaçlandı.

Eğitim seminerlerinde toplam kalite kavramı ve toplam kalite yönetimi; proje yönetimi ve projecilik; stratejik planlama; dış politika ve dış politika stratejimiz; müzakere ve müzakere teknikleri; protokol yönetimi; bölgesel ve uluslararası entegrasyonlar; malî mevzuat ve ihale mevzuatı temel konular olmak üzere "temel kalite kavramları ve kurum kültürü; misyon, vizyon, temel değerler; ekip çalış-

ması, motivasyon, ekip olarak sorun çözme, iletişim, yaratıcılık; süreç yönetimi; stratejik yönetim; performans yönetimi; liderlik/motivasyon; yönetim süreci; proje plânının oluşturulması; proje izleme ve kontrol teknikleri; stratejik plân kavramı ve stratejik plân hazırlama süreci konuları, yetkili kurumlarda görevli uzman eğitimciler tarafından koordinatörlere sunuldu.

Koordinatörler için bu süreç içinde ayrıca Ekonomik, Ticari ve Teknik İşbirliği Daire Başkanlığı, Eğitim, Kültür ve Sosyal İşbirliği Daire Başkanlığı ve Personel İdari ve Malî İşler Daire Başkanlığı'nda ayrı ayrı olmak üzere bilgilendirme toplantıları düzenlendi.

Toplantılar sonunda Program Koordinatörleri TİKA Başkanı Hakan Fidan'la tekrar bir araya gelerek eğitim seminerleri, toplantılar ve diğer konular hakkında değerlendirmelerde bulundular.

TİKA'dan Türk Dünyası Belediyeler Birliği'ne Destek

TİKA tarafından yürütülmekte olan "Türk Cumhuriyetleri Yerel Yönetimleri Güçlendirme Projesi" kapsamında plânlanan çalışmaların daha etkin ve verimli bir şekilde yürütülmesine katkı sağlamak amacıyla, "Türk Dünyası Belediyeler Birliği (TDBB) ile İşbirliği Protokolü" 10 Ocak 2004 tarihinde imzalandı.

TİKA Başkanı Hakan Fidan'ı makamında ziyaret eden TDBB ve Pendik Belediye Başkanı Erol Kaya, TDBB Birlik Üyesi ve Zeytinburnu Belediye Başkanı Murat Aydın, TDBB Birlik Üyesi ve Hendek Belediye Başkanı Ali İnci ve TDBB Genel Sekreteri M. Taner Kısa'dan oluşan TDBB heyeti, birliğin çalışmaları hakkında bilgi verdiler ve 29-30 Ocak 2005 tarihlerinde İstanbul'da, TİKA ile birlikte düzenlenecek olan "Uluslararası Türk Dünyası Yerel Yönetimler Konferansı" konusunda fikir alışverişinde bulundular.

Görüşmelerin ardından TİKA Başkanı Hakan Fidan ve TDBB Başkanı Erol Kaya, iki kurum arasında işbirliği ve destek protokolünü imzaladılar.

İmzalanan Protokol ile;

- Türk Cumhuriyetleri yerel yönetimleri arasında işbirliğinin kurumsal bir yapıya kavuşturulması,
- Yerel yönetimlerin değişik alanlarda karşılaştıkları problemlerin tespit edilerek çözüm yollarının araştırılması,
- Bu ülkelerde ve dünya genelinde yerel yönetimler alanın-

da ortaya çıkacak gelişmeleri izlemek için ortak bir platform oluşturulması,

- Yerel yöneticiler arasında karşılıklı diyalog kurulması ve tecrübe aktarımının sağlanması,

- Genel idarenin kararlarına yerel yönetimlerin daha etkili katılımı yollarının araştırılması konularında TİKA ile TDBB arasında işbirliği esasları, yürütülecek faaliyetlere ilişkin ilkeler ve tarafların yükümlülükleri düzenlendi.

2003 yılında kurulan ve uluslararası bir teşkilat olan Türk Dünyası Belediyeler Birliği'nin kuruluş amaçları:

- Türk Dünyasındaki bütün belediyelerin "Birlik" çatısı altında toplanması

- Belediyelerin, ileri batı ülkelerinin standartlarına kavuşturulabilmesi; bu doğrultuda belediyelere mâli, sosyal, hukukî ve siyasî etkinlikler kazandırılabilmesi için parlamento, hükûmet, ulusal ve uluslararası düzeyde girişim vs. faaliyetlerde bulunulması

- Merkezîyetçilik anlayışından, yerinden yönetim anlayışına geçişi sağlayacak yasaların çıkartılması, tüm belediyelerin hükûmet ve ilgili bakanlıklarla ilişkilerinin sağlanması.

- Belediyelere kanunla verilen zorunlu ve ihtiyari görevlerin tesis ve idare ile yerine getirilmesi

- Birden çok ilde bulunan belediyeleri ilgilendiren çevre, doğalgaz kullanımı, kanalizasyon ve katı atık hizmetlerinin ortaklaşa kurulacak tesisler yoluyla birlikte yapılması,

- Yerel yönetimlerde çalışan personelin mesleki konularda eğitilmesi amacıyla her türlü faaliyetin gerçekleştirilmesidir.

TİKA'ya Afrika'

Türkiye ile Etyopya Arasında Ticaret Gelişiyor

Türkiye- Etyopya Karma Ekonomik Komisyonu (KEK) 3. Dönem Toplantısı 11- 13 Ocak tarihleri arasında Etyopya'nın başkenti Addis Ababa'da yapıldı. Türk tarafına Ulaştırma Bakanı Binali Yıldırım, Etyopya tarafına ise Sanayi ve Ticaret Bakanı Girma Birru'nun başkanlık ettiği toplantı sonunda Türkiye-Etyopya III. Dönem Karma Ekonomik Komisyonu Protokolü imzalandı. Toplantıda ayrıca iki ülke arasındaki mevcut ticarî ve ekonomik ilişkiler gözden geçirilerek, ikili ticaretin geliştirilmesine yönelik alınabilecek tedbirler ile "Serbest Ticaret Anlaşması", tarım, sanayi, enerji, ulaştırma, haberleşme, müteahhitlik ve müşavirlik hizmetleri, bankacılık, sağlık ve turizm konularında işbirliği imkânları görüşüldü. KEK Protokolü'nün Teknik İşbirliği bölümünde, Etyopya tarafından TİKA'dan talep edilen proje ve faaliyetler ayrıntılı olarak yer aldı.

Görüşmelerden sonra ayrıca Türkiye ile Etyopya arasında Sivil Havacılık Anlaşması ve Denizcilik Alanında Mutabakat Zaptı da imzalandı.

Öte yandan Etyopya Başbakanı Ato Meles Zenawi Ulaştırma Bakanı Binali Yıldırım'ı kabulünde yaptığı konuşmada yol yapımı,

alt yapı yatırımları, deri, tekstil ve teknik yardımlaşmada Türkiye ile birlikte yeni projelere imza atmak istediklerini belirtti.

Bakan Binali Yıldırım Etyopya'da çeşitli bakanlarla da görüşmelerde bulundu. Bu görüşmelere TİKA Addis Ababa Bölge Program Koordinatörü Hikmet Özdenoğlu da katıldı. Özdenoğlu görüşmelerde yetkililere TİKA ve Addis Ababa Program Koordinatörlüğü hakkında bilgi vererek muhtemel proje ve programlar ile işbirliği imkânları hakkında görüş alışverişinde bulundu.

Ulaştırma Bakanı Binali Yıldırım Addis Ababa ziyaretinde 11 Ocak 2005 tarihinde T.C. Etyopya Büyükelçisi Kenan Tepedelen ve Dış Ticaret Müsteşarlığı Müsteşar Yardımcısı Ülker Güzel ve beraberindeki heyetle TİKA Addis Ababa Program Koordinatörlüğünü de ziyaret etti. Yıldırım'a Program Koordinatörü Hikmet Özdenoğlu, Addis Ababa Program Koordinatörlüğünün kuruluş çalışmaları ile Etyopya ve diğer Afrika ülkelerine yönelik olarak gerçekleştirilmesi plânlanan başlıca proje ve faaliyetler hakkında bilgi verdi.

Bakan Binali Yıldırım TİKA'nın Addis Ababa'da koordinatörlük açmasından ve ülkemizin prestijine uygun bir ofisin kurulmuş

Bakan Binali Yıldırım bundan sonra TİKA'nın Etyopya ve diğer Afrika ülkelerinde hem bu bölge, hem de ülkemiz açısından son derece önemli faaliyetler gerçekleştireceğine inandığını ifade etti.

olduğunu görmekten büyük memnuniyet duyduğunu, bundan sonra TİKA'nın Etyopya ve diğer Afrika ülkelerinde hem bu bölge, hem de ülkemiz açısından son derece önemli faaliyetler gerçekleştireceğine inandığını ifade etti.

Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi Başkanlığı'nın Afrika'daki ilk Program Koordinatörlüğü Türkiye'nin Afrika'ya açılmasında önemli bir ülke olan Etyopya'nın başkenti Addis Ababa'da iki ülke arasında 1 Ekim 2004 tarihinde yapılan anlaşma neticesinde açılmıştı. Bölgesel nitelikte olan TİKA Addis Ababa Program Koordinatörlüğü, Afrika'da diğer ülkelere yapılacak teknik yardımlar için de merkez niteliği taşıyor.

da Yeni Roller

Türkiye-Sudan Karma Ekonomik Komisyonu (KEK) 9. Dönem Toplantısı Sudan'ın Başkenti Hartum'da 13-17 Aralık 2004 tarihleri arasında gerçekleştirildi.

Sudan tarafına Dış Ticaret Bakanı Abdel Hameed Musa Kasha'nın, Türk tarafına Ulaştırma Bakanı Binali Yıldırım'ın Başkanlık ettiği toplantıya TİKA'yı temsilen Teknik Yardım Uzmanı Fusun Gür katıldı. Toplantının açılışında heyet başkanları ülkelerindeki son ekonomik gelişmeler hakkında geniş kapsamlı bilgi verdiler. Toplantıda iki ülke arasındaki mevcut ticarî, teknik, kültürel ve ekonomik ilişkiler gözden geçirilerek bu alanlardaki işbirliğinin geliştirilmesi için alınacak tedbirler görüşüldü.

Toplantıda Eximbank, TPAO (TPIC) ve Ulaştırma Bakanlığı temsilcileri de Sudan tarafındaki muhatapları ile görüşmeler yaptılar. Sudan tarafının tarım, hayvancılık, turizm, insan kaynakları, sanayî, sağlık, gümrük konularındaki yetkilileri ise TİKA temsilcisi Fusun Gür ile bir araya geldiler. Görüşmelerde Sudan Hayvancılık Bakanlığı, Tarım Bakanlığı, Turizm Bakanlığı, İnsan Kay-

Türkiye-Sudan Karma Ekonomik Komisyonu Toplantısı

nakları Bakanlığı, Gümrük Bakanlığı temsilcileri teknik yardım kapsamındaki taleplerini dile getirdiler.

Toplantının ardından KEK Protokolü imzalandı. Protokolün teknik yardım bölümüne Sudan'da bir yatırım teşvik merkezi kurulması için teknik yardım yapılması, fikrî mülkiyet hakları, rekabet politikaları, ticaret ve politika önlemleri, tüketicinin korunması, ihracatı teşvik ve elektronik ticaret alanlarında Dış Ticaret Bakanlığı uzmanları ve Dış Ticaret Bakanlığı İhracat Teşvik Konseyi uzmanları için eğitim programları düzenlenmesi gibi maddeler konuldu. Protokolde Türk tarafı, Sudan tara-

fının talebi üzerine Sudan'daki ekonomik gelişmeye katkıda bulunmak amacıyla TİKA koordinasyonunda teknik yardımını genişletmeye hazır olduğunu belirtti. Ulaştırma Bakanı Binali Yıldırım imza töreninde yaptığı konuşmada TİKA'nın Sudan'da aktif olmasını ümit ettiğini vurguladı. KEK Protokolüne giren tüm konuları anlatan Yıldırım, Sudan'a teknik yardım konusunda destek verileceğini kaydetti.

Ulaştırma Bakanı Binali Yıldırım Sudan'da bulunduğu süre

Ulaştırma Bakanı Binali Yıldırım imza töreninde yaptığı konuşmada TİKA'nın Sudan'da aktif olmasını ümit ettiğini vurguladı.

içerisinde Sudan Millî Meclisi Sözcüsü, Dış Ticaret Bakanı, Uluslararası İşbirliği Bakanı, Havacılık Bakanı, Yollar ve Köprüler Bakanı, Sanayi Bakanı, Elektrik Bakanı, Hartum Valisi, Maliye ve Milli Ekonomi Devlet Bakanı ve Ulaştırma Devlet Bakanı ile de görüşmeler yaptı.

Protokolün son bölümünde 10. Dönem KEK Toplantısının, tarihi daha sonra belirlenmek üzere Ankara'da yapılması kararlaştırıldı.

TİKA Faaliyetleri

Sigortacılıkta Üst Birliğe Doğru

TİKA tarafından Hazine Müsteşarlığı Sigortacılık Genel Müdürlüğü ve Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği ile işbirliği içerisinde yürütülen “Avrasya Ülkelerinde Sigortacılık Sektörünün Geliştirilmesi Projesi” çerçevesinde 20-23 Aralık 2004 tarihlerinde İstanbul’da Azerbaycan, Gürcistan, Kazakistan, Kırgızistan, Moldova, Özbekistan ve Türkmenistan’ın sigortacılık sektöründen sorumlu bakanlık temsilcisi, birlik başkanı ve prim üretimi bakımından ilk iki sırada bulunan şirketlerin genel müdürlerinden oluşan dörder kişilik heyetlerle temsil edildiği bir toplantı düzenlendi.

Toplantıda genel hatlarıyla “Türk Özel Sektör Sigortacılığının Tarihsel Gelişimi ve Bugünkü Durumu”, “Doğal Afet Sigortaları Kurumu (DASK) ve Zorunlu Deprem Sigortası”, “TRAMER Sistemi ve Zorunlu Trafik Sigortaları”, “Bireysel Emeklilik Sistemi ve Emeklilik Gözetim Merkezi (EGM)” konuları üzerinde durularak proje kapsamında bugüne kadar gerçekleştirilen faaliyetlerin genel bir değerlendirmesi yapıldı.

3.’sü gerçekleştirilen “Avrasya Ülkeleri Sigortacılık Sektörü Yö-

neticileri Toplantı”sının son bölümünde düzenlenen panelde, proje kapsamında kurulması öngörülen “Avrasya Sigortacılar Birliği” fikri ve bu çerçevede oluşturulması düşünülen model üzerinde değerlendirmelerde bulunuldu. Katılımcısı bulunan ülkelerin tamamından destek gören bu düşüncenin hayata geçirilmesi ile ilgili olarak taslak tüzük hazırlanmasına ilişkin çalışmaların başlatılması hususunda görüş birliğine varıldı.

Bir bütün olarak değerlendirildiğinde, Avrasya ülkelerinde sigortacılık sektörünün geliştirilmesine yönelik faaliyetler içeren proje ile, proje kapsamındaki ülkelerde güvenilir bir iş ve yatırım ortamının oluşturulması ve oluşturulan uygun ortamın ilgili ülke ekonomilerine olumlu yansımalar sağlamasına katkıda bulunulmasının yanı sıra, söz konusu ülkelerin sigortacılık sektörlerinde yer alan aktörlerin bir araya getirilmesi suretiyle var olan işbirliği potansiyelinin harekete geçirilmesi hedeflendi. Bu amaca yönelik olarak yürütülmekte olan proje kapsamında bugüne kadar yaklaşık 250 uzmana eğitim sağlandı.

Toplantı sonunda “Avrasya Ülkelerinde Sigortacılık Sektörünün Geliştirilmesi Projesi” ve toplantı hakkında katılımcıların görüşlerini aldık:

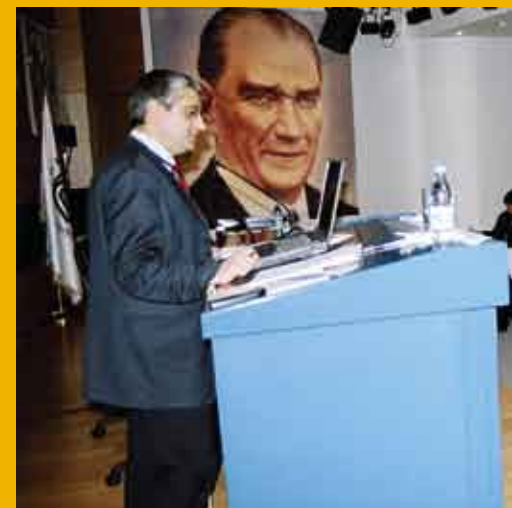
Ioseb GOGOLASHVİLİ

(Gürcistan Sigortacılık Denetleme Bölümü Başkan Yardımcısı)

Bu toplantı oldukça faydalı oldu. Sunuşlardan sigortacılıkla ilgili çok yeni uygulamalar öğrendik. Bu tip organizasyonlar daha sık yapılmalı. Diğer ülkelerdeki sigortacılık uygulamaları ve kanunlar hakkında bilgi sahibi olduk. Aramızda bir sigortacılık birliği kurulmalı ve kanunlarımız arasında uyum sağlanmalı. Sigortacılık konusunda sorunlarımız hemen hemen aynı. Çözümleri de ortak. Bu açıdan birlikte hareket etmemiz önem taşıyor.

Miradil MİRSADİKOV

(Özbekistan Cumhuriyeti Maliye Bakanlığı Devlet Sigortacılık Denetimi Müfettişliği Başkan Yardımcısı)

Benim için bu toplantının anlamı büyük. Başta bize gösterilen TİKA sunuş CD'sinde Atatürk'ün söylediği gibi, aramızda köprüler kurmak çok önemli. Kültürel ve ekonomik köprüler kurulmalı. Sigortacılık alanında kurulan bu köprü ülkelerimiz arasındaki ilişkileri geliştirecektir. Aç bir insana balık versen bir defa mutlu olur. Balık avlamayı öğretirsen ömür boyu mutlu olur. TİKA bize ömür boyu mutlu olmayı öğretiyor.

Dilyar KARAKULOVA

(Kazakistan Cumhuriyeti Mali Piyasa ve Mali Kuruluşlar Düzenleme ve Denetim Ajansı, Sigortacılık Kurumları ve Diğer Mali Kuruluşları Denetleme Bölümü Başkan Yardımcısı)

Bu toplantıya katılmak benim için oldukça faydalı oldu. Türkiye'deki sigortacılık uygulamalarını ve denetleme metodunu öğrendim. Bildiğiniz gibi Kazakistan Avrupa standartlarını uygulamaya çalışıyor. Bunu yaparken doğru yapıp yapmadığımızı birbirimizi dinleyerek, anlayarak ölçüyoruz.

Biz kanunlarımızı uluslararası standartlara çekmek yönündeki çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Sigorta pazarının özellikle Orta Asya ülkelerinde birbiriyle entegre olması gerekir. Türkiye'nin AB'ye girmeye hazırlanmakta olduğu bir dönemde bu entegrasyon bizim için önem taşıyor. Bu tip organizasyonlar ayrıca ticarî ilişkilerimiz olan Türkiye ile sigortacılıkta aynı dili konuşmamızı sağlamak açısından da önemli.

Alexandru MUNTEANU

(Moldova Sigortacılık ve Bireysel Emeklilik Fonları Denetleme Kurulu Başkanı)

Sigortacılık müfettişleri ile geçen sene BDT zirvesi sırasında kısa bir toplantı yaptık. Burada ise değişik ülkelerden sigortacılık ile ilgili yetkililerle uzunca görüşme imkanımız oldu. Sigortacılık uygulamalarında ve bu uygulamaların denetlenmesinde neredeyiz, ne yapıyoruz, kanunlarımız nasıl, eğilimler nereye gidiyor, bunları görme imkanı bulduk. Moldova'da kapital birikimi oldukça az. Diğer ülkelerin yaptıklarını görmek bize ışık tutuyor, yapmak istediklerimize destek veriyor.

Beybala HANKIŞIYEV

(Azerbaycan Maliye Bakanlığı Sigortacılık Denetleme Kurulu Başkanı)

Bu organizasyon, öyle inanıyorum ki, çok önemli sonuçlar

doğuracak. Avrasya'daki diğer ülkelerle görüşmelerimiz bize daha fazla çalışma aşkı ve coşkusu aşıladı. Sigortacılığın ilk adımları Azerbaycan'da bağımsızlıktan hemen sonra atılmıştı ve halen gelişme süreci devam ediyor. TİKA ile yaptığımız programlar ve eğitim seminerleri bu gelişmeye hız kazandırıyor. Bu durum, diğer ülkeler için de böyle. Ne yapmamız gerektiğini belirliyoruz ve böylece değişim, gelişim hızımız artıyor. Diğer taraftan bu organizasyonlar, aramızdaki dostluğu da pekiştiriyor.

Almanbet USUBAKUNOV

(Kırgızistan Cumhuriyeti Maliye Bakanlığı Bankacılık Dışı Sektör Ajansı Başkan Yardımcısı)

Bu programa katılarak Türkiye'nin ve diğer katılımcı ülkelerin tecrübelerini paylaşma fırsatı bulduk. Kırgız sigortacılık sektörünün gelişmesi için önemli bilgiler edindik. Bu tecrübelerin bir kısmını kendi ülkemizde uygulama fırsatımız olacak. Bildiğiniz gibi Türkiye ve Kırgızistan Ekonomik İşbirliği Örgütü (ECO) üyesi. Ülkelerimiz arasında sıcak ve yakın ilişkiler var. Ticarî, ekonomik ve kültürel ilişkilerimiz var. Her iki ülke ortak köklere sahip. Bu bağlar bölgesel ilişkilerin geliştirilmesine yardımcı oluyor. Bu organizasyon için Türkiye'ye teşekkür ederiz. Sigortacılığımızın gelişmesi ile, aramızdaki işbirliği de gelişecektir."

Türkmenistan'a Tohumculuk Desteği

TİKA ve T.C. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ile ortaklaşa yürütülen "Türkmenistan'da Çeşit Tescil ve Tohum Sertifikasyon Sistemi ve Laboratuvar Kurulması ile Tohumculuk Sektörleri İşbirliği Projesi" çerçevesinde Türkmenistan'dan bir heyet ülkemize gelerek incelemelerde bulundu. 3-9 Ocak 2005 tarihleri arasında gerçekleştirilen inceleme gezisine, Türkmenistan Tarımsal İlmî Araştırma Enstitüsü Müdürü Geldi Goşayev, Ahal Vilayeti İlmî Deneme Merkezi Başkanı Yazberdi Sopiye, Türkmenistan Tarım Üniversitesi Öğretim Üyesi Bayram Kurbanniyazov, Türkmenistan Tarım Üniversitesi Mary Deneme İstasyonu Müdürü Amangeldi Babayev, Daşoğuz Vilayet Tohumculuk ve Çeşit Deneme Devlet İdaresi Başkanı Gurbangeldi Berdiyev, Lebap Vilayeti Tohumculuk ve Çeşit Deneme Devlet İdaresi Uzmanı Devlet Bayramov ve Türkmenistan Tohumculuk ve Çeşit Deneme Devlet İdaresi Başkanı Akmemmet Tenirov katıldı.

Türkiye'deki çeşit tescil, tohumluk kontrol ve sertifikasyon sisteminin tanıtılarak Türkiye'nin tohumculuk alanında iş yapan özel ve kamu sektörü kurum ve kuruluşları hakkında bilgilendirmenin yapılması ve karşılıklı işbirliği imkânlarının artırılmasının amaçlandığı teknik inceleme gezisinde konuk heyet ilk olarak T.C. Tarım ve Köyişleri Bakanı Sami Güçlü tarafından kabul edildi. Görüşmede projenin halihazırdaki durumu ve bundan sonraki aşamaları konuşuldu. Programın Ankara bölümünde Türkmen heyet yetkilileri, T.C. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Koruma ve Kontrol Genel Müdürlüğü (KORGEM), Tohumluk Tescil ve Sertifikasyon Merkezi (TTSM), Tarımsal Üretim Geliştirme Genel Müdürlüğü (TÜGEM), Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü (TİGEM), Türkiye Tohumculuk Endüstrisi Derneği (TÜRK-TED), Tarımsal Araştırmalar Genel Müdürlüğü (TAGEM) ve Tarla Bitkileri Merkez Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü'nü ziyaret ederek,

bu kurumların işleyişi hakkında yetkililerden bilgi aldılar.

TİKA Başkanlığı'nı da ziyaret ederek TİKA Başkan Yardımcısı Musa Kulaklıkaya ile görüşen heyet yetkilileri TİKA'nın projeye verdiği destekten ötürü memnuniyetlerini dile getirerek teşekkürlerini iletiler.

Programın Bursa, Karacabey ve Yalova bölümlerinde incelemelerine devam eden heyet program sonunda düzenlenen sosyal etkinlikler çerçevesinde İstanbul'a geçerek burada tarihi ve kültürel mekânları da ziyaret etme imkânı buldu.

Teknik inceleme gezisi, Türk özel ve kamu sektörünün tohumculuk alanında yurt içinde ve uluslararası piyasada gerçekleştirdiği faaliyetlerin tanıtımı; Türkmenistan'ın bu alanda ihtiyaç duyduğu desteğin belirlenmesi; ayrıca iki ülkenin bu çerçevede karşılıklı ilişkilerinin geliştirilmesi amacıyla gerçekleştirilebilecek projelere ilişkin değerlendirmelerin yapılması açısından son derece faydalı ve verimli geçti.

Tiran'a Altyapı Desteği

Türk ve Arnavut halkları arasında geçmişten günümüze kadar uzanan kardeşlik ve dostluk bağlarının daha da güçlenmesi amacı ile Devlet Bakanı Beşir ATALAY'ın geçtiğimiz yıl içerisinde Arnavutluk'a yapmış olduğu resmî ziyaret sırasında kararlaştırılan "Qyteti Studenti'nin Kanalizasyon Sisteminin İyileştirilmesi Projesi"nin protokolü 14 Ocak 2005 tarihinde Tiran'da imzalandı.

Arnavutluk Ekonomi Bakanı Anastas Angjeli'nin himayelerinde gerçekleştirilen törende, protokole TİKA Tiran Bölge Program Koordinatörü H.Erkan Fıratlı ve Arnavutluk 2 No'lu Belediye Başkanı Perparim Bodinaku imza attılar. Proje ile ilgili ihalenin Şubat ayında gerçekleştirilmesi plânlanıyor.

Okullara Teknik Destek

Yurt dışında açılmış olan ve hâlâ faaliyette bulunan Azerbaycan, Türkmenistan, Tacikistan, Kırgızistan, Kazakistan ve Moldova'daki Türk eğitim ve öğretim okullarına TİKA tarafından teknik yardım yapıldı. Bilgisayar laboratuvarı donanım malzemeleri ve büro malzemelerinden oluşan teknik yardım, Millî Eğitim Bakanlığı ile Türk Cumhuriyetleri'nin Eğitim Bakanlıkları arasında imzalanan mutabakat zabitleri, eğitim işbirliği protokolleri ve anlaşmalar doğrultusunda gerçekleştirildi.

TİKA'dan Soydaş Öğrencilere Yardım

TİKA, Dışişleri Bakanlığı ve Millî Eğitim Bakanlığı işbirliğiyle Gümölcine Celal Bayar Azınlık Lisesi, İskeçe Muzaffer Salihoğlu Azınlık Lisesi ve Gümölcine Teknik Meslek Lisesi öğrencilerinden oluşan 228 kişilik öğrenci grubunun 24 Aralık 2004- 9 Ocak 2005 tarihleri arasında İstanbul'da üniversiteye hazırlık kurslarına katılmaları sağlandı.

AGİT Akademisi Bişkek'te Faaliyete Geçti

Kırgızistan ile Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilâtı (AGİT) arasındaki işbirliği çerçevesinde lisansüstü eğitime yönelik olarak Bişkek'te kurulan "AGİT Akademisi" 17 Aralık 2004 tarihinde resmen faaliyete geçti. Türkiye tarafından da desteklenen Akademi'ye kuruluş aşamasında maddi katkıda bulunulmuştu.

Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) Başkanlığı ile eşgüdüm halinde çalışarak Türkiye'deki ilgili fakülte ve enstitülerle işbirliği yapması teşvik edilen AGİT Akademisi'nin Kırgızistan'daki Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi ile de ortak çalışmalar yürütmesi üzerinde duruluyor.

Akademide 2004 Şubat ayında başlatılacak ve 18 hafta sürecek Pilot Master Programı çerçevesinde, bölgesel güvenlik, demokratikleşme ve sürdürülebilir kalkınma alanlarında yoğun kurslar verilmesi öngörüldü. Bu çerçevede Dışişleri Bakanlığı'nın da talebiyle Ege Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Öğretim Üyesi Yard. Doç. Dr. Siret Hürsoy 1-14 Ocak 2005 tarihlerinde, programın "Güvenliğin Askeri Siyasi Yönleri" konulu bölümü için, TİKA tarafından Kırgızistan'da görevlendirildi.

Ülke Dosyası

Balkanlardaki Mozaik Bosna-Hersek

TARİHÇE

Bosna-Hersek'in ismindeki İliya kökenli Bosna kelimesi büyük bir olasılıkla Bosna Irmağı'ndan, ülkenin güney bölümünün ismi olan Hersek ise 15. yüzyılda kendine "Herceg"(Almanca Herzog:dük) unvanını veren yerel bir derebeyinden gelmektedir. Ülke Avrupa kıtasının güneydoğu, Balkan Yarımadası'nın ise kuzey köşesinde yer almakta ve toprakları üçgen biçiminde dağlık bir araziden oluşmaktadır.

7. yüzyılda bölgeye Slavlar yerleşmeye başlamış, 12. yüzyılın ortalarından Osmanlıların bölgeye hakim olmasına kadar geçen süre içerisinde Bosna-Hersek Macar hakimiyetinde kalmış, 1463'te de Osmanlı topraklarına katılmıştır. Osmanlı idaresi süresince halkın önemli bir bölümü İslâmiyeti kabul etmiş, bunun neticesi olarak Osmanlı-İslâm kültürü burada süratle gelişmiş ve kökleşmiştir. Bosna-Hersek 1876-1878 Osmanlı-Rus Harbi'nden sonra Avusturya-Macaristan

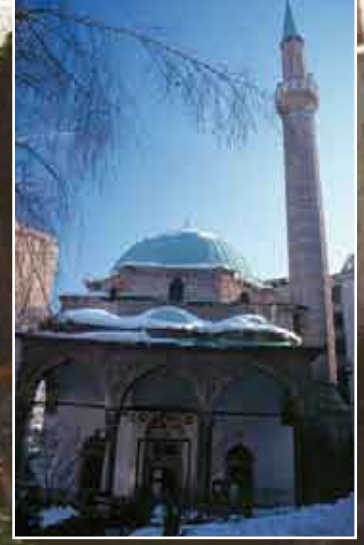
Aliya İzzetbegović

İmparatorluğu'nun kontrolüne girmiştir. Bu İmparatorluğun Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra dağılmasıyla bölgede bir güç boşluğu oluşmuş, Bosna-Hersek, Sırp, Hırvat ve Sloven Krallığı'nın bir parçası olmuş ve Sırbistan'la birleştirilmiştir. İkinci Dünya Savaşı'nın ardından 1944'te Müslüman, Sırp ve Hırvatların eşit statüde katıldıkları Demokratik Yugoslav Federasyonu'nun bir üyesi olmuştur.

1990 yılında yapılan çok partili seçimin ardından dağılma sürecine giren eski Yugoslavya Federal Sosyalist Cumhuriyetini oluşturan altı devletten biri olan Bosna Hersek'te 1992 yılında (28 Şubat-1 Mart tarihlerinde) yapılan referandum sonucunda bağımsızlık ilânına karar verilmiştir. 20 Mayıs 1992'de kabul edilen 755 sayılı Birleşmiş Milletler kararıyla Bosna Hersek bağımsız bir devlet olarak kabul edilmiştir.

Nisan 1992'den Ekim 1995'e kadar, 43 ay süren bir iç savaş yaşanmış, savaş ve ardından gelen barış sürecinde Boşnaklara Aliya İzzetbegović önderlik etmiştir. 14 Aralık 1995'te imzalanan ve bir ateşkes anlaşması hüviyetinde olan Dayton Barış Anlaşması ile Bosna Hersek Devleti tarihi sınırları içerisinde, iki farklı entite ve bir özerk bölgeden oluşmak üzere yeniden teşekkül ettirilmiştir.

Bosna-Hersek (BiH), Dayton Barış Anlaşması'yla etnik kimlik esaslı temel alınarak, kendi içerisinde 10 kantona ayrılan Bosna Hersek Fede-

rasyonu'ndan ve Sırp Cumhuriyeti'nden (Republika Srpska-RS) oluşan iki entiteye (devletçiğe) ve bir küçük özerk bölgeye (Brcko) bölünmüştür. Bosna-Hersek Federasyonu'nu Boşnak ve Hırvatlar oluşturmakta ve Federasyon içindeki 10 kanton nüfus yapısına göre "Hırvat yoğun", "Boşnak yoğun", ve "etnik olarak karışık" bölgelerden oluşmaktadır. Bosna-Hersek'te dönüşümlü başkanlık sistemi uygulanmakta ve yasama organını üçte ikisi Bosna-Hersek Federasyonu'ndan, üçte biri Sırp Cumhuriyeti'nden seçilen milletvekillerinden oluşan iki meclisli parlamento oluşturmaktadır.

COĞRAFYA VE NÜFUS YAPISI

Bosna Hersek'in toplam yüzölçümü 51.129 km²'dir. Coğrafi

olarak Güneydoğu Avrupa'da yer alan ülke Sırbistan-Karadağ ve Hırvatistan ile komşudur. Adriyatik Denizi'ne limanı olmayan 12 km'lik küçük bir çıkışı bulunmaktadır. Bosna Hersek Federasyonu'nun yüzölçümü 26.345 km², iki entiteden diğeri olan Sırp

Cumhuriyeti (RS)'nin yüzölçümü 24.840 km², Brcko özerk bölgesinin yüzölçümü ise 12 km²'dir.

Yüzölçümün % 49'lük bölümü tarıma elverişli ekilebilir alanlar ile mera ve otlaklardan, % 48'lik bölümü dağlık ve or-

manlıklardan oluşmaktadır. Yüksek dağlar arasında verimli vadilerden oluşan coğrafi yapısına karasal iklim hakim olup, sadece ülkenin güneybatı kesiminde Akdeniz iklimi görülmektedir.

BiH, Güneydoğu Avrupa ülkeleri içerisinde en fazla yağış alan (yıllık 110 cm³) bir coğrafya ve iklime sahiptir. Zengin su kaynaklarına sahip bulunması BiH'i enerji açığı bulunan ülkelerin yer aldığı Balkanlar ve Güneydoğu Avrupa'da jeo-stratejik açıdan önemli bir konuma getirmektedir. BiH'in ihracat gelirleri içerisinde elektrik enerjisi ihracatı önemli bir yer tutmaktadır.

Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR) kaynaklarına göre, dört yıl süren savaş sırasında 2,2 milyon kişi yaşadıkları yeri terk etmiş,

savaş nedeniyle yerlerinden edilen insanlardan 1,3 milyonu ülke dışına çıkmış, 866 bin kişi ise ülke içinde kendi etnik topluluklarının yoğun olarak yaşadıkları yerlere göç etmişlerdir. Dayton Barış Anlaşması'nın 7 sayılı Ek'i bütün muhacir ve mültecilerin kayıtsız şartsız evlerine dönmesini öngörmektedir. Ancak, rakamlar bu konuda önemli bir mesafenin alınmadığını göstermektedir. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) tarafından hazırlanan ve entite istatistik kurumları verilerinden derlenen çalışmada ülke nüfusu 3,756,806 olarak belirtilmektedir. Aynı yayında BiH nüfusu 2,287,624 RS nüfusu 1,469,182 olarak verilmektedir. Nüfusun %50'si Müslüman Boşnaklardan, %32'si Ortodoks Sırp'lardan, %15'i Katolik Hırvatlardan oluşmaktadır.

SİYASİ ve İDARİ YAPI

Dayton Barış Anlaşması'nın 10 sayılı eki çerçevesinde etnik temel esasına göre yapılandırılan BiH Devleti, kendi içerisinde 10 ayrı kantona ayrılan Bosna Hersek Federasyonu'ndan ve Sırp Cumhuriyeti'nden oluşan iki entite ile Brcko özerk bölgesinden oluş-

maktadır. Devlet yönetiminde ortak dönüşümlü Başkanlık sistemi uygulanmaktadır.

Her iki entitenin ayrı ayrı devlet başkanı, hükümeti, temsilciler ve halklar meclisi, polisi, ordu-su, bürokrasisi bulunmaktadır. Bir de kantonlardan oluşan Federasyon'da her kantonun

başkanı, hükümeti, kanton meclisi ve bürokrasisi bulunmaktadır.

Federasyon içerisinde merkez ile kantonlar arasında farklı yaklaşım ve uygulamaların benimsenmesi nedeniyle sık sık anlaşmazlıklar çıkmakta, ayrıca farklı bürokratik uygulamalarla karşılaşan girişimciler ek operasyonel maliyetlere, işlerinin yavaşlamasına katlanmak zorunda kalmaktadırlar. Entiteler arasındaki uyumsuzluk devlet düzeyinde gelir kayıplarının oluşmasına neden olmakta, ülkenin geleceği konusunda endişelerin oluşması ise özelleştirme ve doğrudan yatırımlar konusunda yabancı sermayenin arzulan düzeyde ülkeye gelmesini engellemektedir.

EKONOMİK YAPI

Dağlık ve ormanlık yapısı nedeniyle ülkede tarıma elveriş-

li arazi azdır. Bosna-Hersek 300 milyon metreküp ormanlık arazisi ile eski Yugoslavya'nın en büyük ormanlık arazisine sahip ülkesidir. Arazinin büyük bölümünde meşe ve kayın ağacı yer almaktadır. Ülkede daha çok buğday, mısır, patates, sebze ve meyve yetiştirilir; hayvancılık Yukarı Bosna'nın dağlık alanlarında ve karstik alanlarda yaygındır.

1990 yılında ülkede 2,5 milyon hektar toprak işlenmekteydi; savaş sırasında tarımsal üretim ve dağıtım sistemi büyük ölçüde tahrip oldu.

Bosna-Hersek'te ulaşım sistemi de savaş sırasında büyük ölçüde zarara uğradı. Avrupa'yı Adriyatik'e bağlayan en kısa yol, Bosna-Hersek ve Sırbistan-Karadağ üzerinden geçmektedir. Saraybosna Havalimanı'nın dışında Banja Luka, Mostar ve Tuzla'da da havalimanı bulunmaktadır.

Sava Nehri ve Brcko Limanı Tuna Nehri bağlantılı nehir taşımacılığı projesinde önemli bir konuma sahiptir.

Bosna-Hersek Avrupa'nın en büyük hidroelektrik enerji üretim kapasitesine sahip ülkelerinden biridir. Halen mevcut elektrik üretimi ülke ihtiyacını karşıladığı gibi Hırvatistan ve Slovenya'ya da ihraç edilmektedir. Bosna-Hersek'te toplam 13 hidroelektrik santrali bulunmaktadır. 18 termik santralinin kapasitesi ise 1,957 MW'dir.

Tüketilen gazın tamamına yakını Rusya'dan ithal edilmektedir. Ülkede üretim kapasitesi 2 milyon varil olan faal iki petrol rafinerisi bulunmaktadır. 1,5 milyon tona ulaşan tüketimin üçte biri yerli üretim tarafından karşılanırken geri kalan ithalata karşılanmaktadır.

Bosna-Hersek yeraltı zenginlikleri bakımından dağılan Yugoslavya'nın önemli bir bölgesini teşkil etmekteydi. Eski Yugoslavya'nın demir cevherinin % 80'i, linyit ve maden kömürünün % 40'ı, asbest madeninin % 60'ı, kaya tuzunun % 10'u Bosna-Hersek'te çıkarılmakta idi. Savaş sırasında bütün fabrikalar dolayısıyla ekonomi zarar gördü.

Kömür, demir cevheri, çinko, boksit, kurşun, tuz ve çin kili açısından zengin olan ülkenin 3,8 milyar ton kömür rezervinin % 60'ını linyit oluşturmaktadır. Başlıca kömür işleme tesisleri Tuzla, Zenica, Ugljevik ve Gacko'da bulunmaktadır. Linyit rezervleri Kreka, Gacko ve Stanari bölgelerinde bulunmaktadır. Yaklaşık 30 kömür madeni vardır. Savaş sırasında birçok maden tahrip olmuştur.

Jablanica, Ljubija, Radovan ve Vares'te toplam 750 milyon ton tutarında demir madeni filizi mevcuttur. Zenica'da sa-

vaş öncesi yılda 1.85 milyon ton çelik işleme kapasitesine sahip tesisler son yıllarda yılda 100 bin ton üretebilmektedir.

Srebrenica, Olova ve Vares Bölgelerinde bol miktarda kurşun ve çinko, Mostar, Zvornik ve Vlasenica'da toplam 41 milyon ton boksit rezervi bulunmaktadır. Mostar ve Zvornik'te alüminyum fabrikaları bulunmaktadır.

Ülkenin önemli sanayi kuruluşları demir-çelik, alüminyum, araba montajı, tank ve uçak montajı, tekstil, sigara, mobilya, ev aletleri ve petrol rafinerileri alanındadır.

Savaş başlamadan önce Bosna-Hersek'in en büyük sanayi kompleksi 50 bin kişinin istihdam edildiği otomobil, bisiklet, askeri mühimmat üretimi yapan UNIS idi. UNIS bünyesindeki 84 firmadan 61'i halen faaliyette olmasına rağmen istihdam 5 bine düşmüştür. Yine otomotiv ve makine ağır sanayiinde ikinci büyük kuruluş Energoinvest'tir.

Bosna-Hersek'in ihraç ürünleri, metalürji ürünleri, kağıt ve orman ürünleri, kimyasallar ve plastikler, makine imalat ürünleri, deri ve deri ürünleridir. İhracattaki partnerleri ise Hırvatistan, Sırbistan-Karadağ, Almanya, İtalya, İsviçre, Slovenya ve Avusturya'dır.

İthal edilen ürünler ise tarımda ürünleri, kimyasal ve plastik ürünler, makine imalat ürünleri, motorlu taşıtlar ve metalürji ürünleri, ithalat partnerleri ise Hırvatistan,

Slovenya, Almanya, Sırbistan-Karadağ, İtalya, Macaristan, Avusturya'dır.

Bosna-Hersek bağımsızlığını kazandıktan sonra serbest piyasa ekonomisine geçmeye ve bu sistemin koşullarını oluşturmaya fırsat bulamadan ülkede savaş başladı. Savaşın sona ermesi ve politik istikrarın sağlanmasının ardından uluslararası yardımlar ve kredilerle ekonomiyi yeniden canlandırmak üzere yapılan çalışmalar olumlu sonuçlar vermeye başladı.

1998'de mevzuat değişikliği ile yabancı yatırımcılara da yerli yatırımcılara tanınan haklar tanındı. Yabancı yatırımlar ağırlıklı olarak imalat, bankacılık, ticaret, hizmet, taşımacılık ve turizm sektörlerindedir.

Yüksek temsilciliğin aldığı karar gereğince Alman Markına birebir eşitlenen Bosna-Hersek'in ortak para birimi Konvertibl Mark (KM), 1998 yılında yürürlüğe girdi. 2002 yılından itibaren KM Euro'ya endekslendi.

2003 yılında sanayide bir önceki yıla kıyasla % 5 oranında büyüme kaydedildi.

TÜRKİYE VE BOSNA-HERSEK İLİŞKİLERİ

Türkiye ile Bosna-Hersek arasındaki ilişkiler son derece iyidir. Türkiye, Bosna-Hersek'ten deri, sentetik maddeler, lifler, vinç ve vinçli arabalar almakta, prefabrik yapı malzemeleri, buğday unu, gıda maddeleri, akaryakıt ve bakır tel satmaktadır.

2003 yılında Türkiye'nin Bosna-Hersek'e ihracatı 63.1 milyon

dolar oldu. İthalat ise 8.3 milyon dolar olarak gerçekleşti.

Eximbank tarafından Bosna-Hersek'e 60 milyon dolar tutarında proje kredisi açıldı ancak az sayıda proje Eximbank tarafından onaylandı.

Bosna-Hersek'te 285 Türk firması kayıtlı olmakla birlikte bu sayıdan 50-60 firmanın faal olduğu tahmin edilmektedir. Türkiye'de ise 8 Bosna-Hersek'li firma faaliyet göstermektedir.

Yeşim BAKTIR
Teknik Yardım Uzmanı

Tiran Bölge Program Koordinatörlüğü

Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi Başkanlığı (TİKA) Tiran Bölge Koordinatörlüğü TİKA'nın bölgedeki proje ve programlarını yürütmek ve takip etmek amacıyla, 1996 yılından bu yana faaliyetini sürdürmektedir. Bölge ofisi olması dolayısıyla, Makedonya Sırbistan-Karadağ (Sancak) bölgelerindeki proje ve programlar Tiran Koordinatörlüğü tarafından yürütülmektedir. Halen Rruga Dervish Hima No:41 Tiran adresinde hizmetini sürdürmekte olan Koordinatörlük, bir koordinatör, bir

koordinatör yardımcısı ve dört yerel personel ile çalışmalarını yürütmektedir.

H. Erkan FIRATLI: 1963 yılında Ankara'da doğan H. Erkan Fıratlı, lisans ve lisansüstü eğitimini Gazi Üniversitesi Kamu Yönetimi Bölümü'nde tamamladı. DSİ Genel Müdürlüğü ve PTT Genel Müdürlüğü'nde çalışan, Türk Telekom Genel Müdürlüğü'nde Müdürlük ve Daire Başkanlığı yapan Fıratlı, 2002 yılında TİKA'da Başkan Yardımcılığı görevine getirildi. 2004 yılında Tiran Program

H. Erkan FIRATLI
Bölge Koordinatörü

Koordinatörlüğü'ne atandı. İngilizce bilen Fıratlı evlidir.

Tayfun ATMACA
Koordinatör Yardımcısı

Valbona Mema
Asistan

Engjell Muskaj
Sekreter-Tercüman

Hasan Demircan
Şoför

Lumturi Kalem
Hizmetli

Gezi
İzlenim

Filistin'e Bir Bakış

Ülkemizin dış politikalarına paralel olarak TİKA Başkanlığı'nın gerçekleştirdiği yeni açılımlar doğrultusunda, Ortadoğu'ya da yardım elimizi uzatmak ve gerektiğinde koordinasyon ofisi açabilmek amacıyla yürütülen faaliyetler kapsamında Eylül-Ekim 2004 ayları içerisinde Filistin'de bir çalışma gezisi gerçekleştirmek üzere görevlendirildim. Aynı toprakta yaşayan farklı halkların yarattığı sosyokültürel atmosferi merak ederek çıktığım yolculukta, İsrail'in en büyük havaalanı olan Tel-Aviv Havaalanı'na indikten sonra işlemler çok kısa sürdü. Beni karşılamaya gelen Kudüs

Başkonsoloslugu görevlisi ile hava alanından Kudüs'e doğru yola çıktık.

Yol boyunca gördüğüm manzaralar aklımdaki İsrail ve Filistin imajını bir anda değiştirmiş, yerini modern şehir tasarımlarına bırakmıştı. Savaş ortamında değil gibiydik. Ama daha da enteresan olanı iki ülkenin tek bir toprak parçası üzerinde yaşama çabalarını görmektir. Bunun garip bir hadise olduğunu Kudüs Şehrini gördükten sonra daha iyi anladım.

Kudüs şehri 1 milyonu aşmış bir nüfusa sahip. Resmen iki

bölgeden oluşuyor ama bana göre Kudüs üç bölgeye ayrılıyor: Arap bölgesi olan Doğu Kudüs ve Yahudi bölgesi olan Batı Kudüs. Bu ikisinin yanı sıra bence üçüncü bölgeyi Eski Şehir (Old Site) adı verilen yerleşim yeri oluşturuyor.

Eski Şehir, Arap bölgesi içinde olmasına rağmen üç dinin birlikte yaşadığı ve sokakların birbirine bağlı olduğu bir yerleşim yeri. Yani Arap sokağında yürürken sağa ya da sola doğru ilerledikçe kendinizi Yahudi veya Hıristiyanların yaşadığı bir sokağın içinde bulabilirsiniz. Üstelik Eski Şehir her üç din için de kutsal sayılıyor.

Kudüs'ü kutsal kılan yapılar Harem-i Şerif içinde yer alıyor. Kentten duvarlarla ayrılan ünlü Harem-i Şerif'te Mescidü'l-Aksa ve Kubbetü's-Sahra bulunuyor. Mescidü'l-Aksa, uzun süre Müslümanların kibleisi olan, Hz. Süleyman tarafından yapılmış Beytu'l-Makdis'in yerinde yükseliyor. Hz. Muhammed'in (s.a.s) Miracının gerçekleştiği yer olan bu mekânın hemen yakınında da bazı kut-

sal emanetlerin korunduğu Kubbetü's-Sahra var. Mervani Camisi de Harem-i Şerif içinde yer alıyor. Mescidü'l Aksa'nın doğusunda ikinci Mabet'ten kalan duvarın bir bölümünü oluşturan Ağlama Duvarı ise, Yahudilerin en kutsal mekânlarından biri sayılıyor. Hz. İsa'nın çarmıha gerildiği sanılan yerle Hz. Meryem'in mezarının bulunduğu yerde yapılan kiliseler ise Kudüs'ü Hristiyanlar gözünde kutsallaştırmakta, bir ziyaret mahalli durumuna getirmekte. Ben bugüne kadar resim ve fotoğraflardan Kubbet-i Sahra'yı Mescid-i Aksa olarak biliyordum, sanırım pek çok kişi de bu şekilde biliyor, ancak bir rehber eşliğinde gezince yapıların gerçek adını öğrenmiş oldum.

Kudüs Şehri içinde İsrail Kneset (Parlamento Binası) ve hükümet binalarının yanı sıra Yafa Gaet Müzesi, Büyük İsrail Müzesi ve İslâm Müzesi de bulunuyor. (İslâm Müzesi restorasyon nedeniyle kapalıydı). Bu ziyaret kapsamında İsrail Müzesi'nde Kültür Bakanlığımız tarafından bir süredir ser-

gilenen Osmanlı eserlerinden oluşan bölümü de görme şansım oldu.

Kudüs'ün Arap ve Yahudi bölgelerinde ekonomik açıdan hayat standardı yüksek. Bu bağlamda bir kıyaslama yaparsak Kudüs'te yaşam şartları Türkiye'ye göre daha iyi durumda ve yine aynı sebeple daha fazla pahalılık gözleniyor.

Gezinin devamında Filistin'in en önemli şehirlerinden biri olan Ramallah'ı ziyaret etmek için Kudüs'ten yola çıktım; Ram şehrinin içinden geçerek Ramallah'a vardım. Nüfusun yüzde yüzü Arap olan bu şehre ancak kontrol noktası denetiminden geçtikten sonra girebildim.

Ramallah, Filistin'in ticaret merkez olmasının yanı sıra Filistin Ulusal Yönetimi'nin bakanlıkları, meclis ve hükümet binalarının bulunduğu yer olması bakımından da ayrı bir önem taşıyor. Ramallah II. İntifada öncesi Filistinlerin eğlence merkezi olarak da bi-

liniyordu. Bu şehre ithal edilen ürünlerin büyük kısmı İsrail ve Ürdün üzerinden geliyor. Ürdün üzerinden gelen ürünler daha az vergi ödenerek piyasaya sürüldüğü için nispeten ucuza satılıyor.

Filistin gezisinde ikinci durak olan Ramallah'tan sonra, Kudüs'ten 40 Km uzaklıkta olan Halil Şehri'ne (İsrail söylemiyle Hibron) geçtim. Halil Şehri'nde nüfusun büyük kısmı Araplardan oluşmakla birlikte İsrail yerleşim birimleri de mevcut. Şehir Halil ismini, Hz. İbrahim'den almış. Halil'de bulunan kutsal mekânlardan biri de Hz. İbrahim Camisi.

Bu gezi sırasında Halil şehrinde bir barış gücünün, bu barış gücünde de Türkiye'yi temsil eden bir birliğin mevcut olduğunu öğrendim. Bunun üzerine Türk Birliğini ve başındaki Türk Subaylarını yerinde ziyaret ettim. Türk Birliği ziyaretinin ardından Hz İbrahim Camisini ziyaret etmek üzere yola çıktım fakat yaşanan karışıklık nedeniyle Halil şehirden ayrılmak zorunda kaldım.

Filistin'de yolculuğum Beytül-lahim ile devam etti. Beytüllahim nüfusu ağırlıklı olarak Hıristiyan Araplardan oluşuyor. Hz. İsa'nın doğduğu yer olarak bilinen Mehde Kilisesi'nin varlığı şehre kutsal bir özellik veriyor. Mehde kilisesi iç içe 4 kiliseden oluşuyor.

Ram ve Ramallah şehirlerinin çevresinde gördüğüm ve Beytüllahim'de şehrin içinden

geçen duvar aynı toprakta yaşayan halkları ikiye bölüyor. Duvarın ancak özel izinle geçilmesi şehirde yaşayanların günlük yaşamında büyük zorluklar yaratıyor. Sözelimi duvarın bir tarafından diğer taraftaki hastaneye gitmek için izin almak, iznin verilmediği ya da yolun tıkanıp durumlara karşılık hastalar için büyük sıkıntılara neden oluyor.

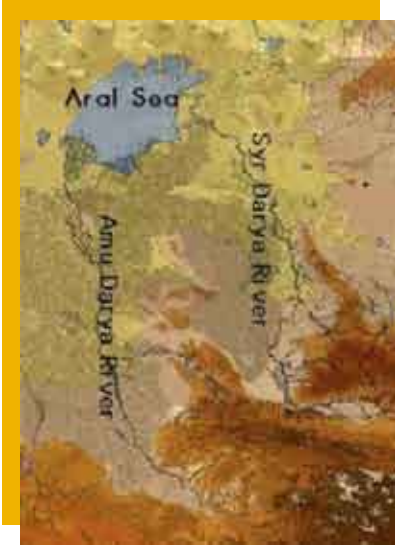
Gezinin sonunda Filistin'den güzel izlenimlerle ve edindiğim faydalı bilgilerle ayrıldım. Dünya çapında adalet, eşitlik ve barışın gerekliliğini hissetmek, üç dini bir arada görmek ve yaşamak için Kudüs şehri mutlaka görülmelidir.

Güçlü DEMİRCİ
Uzman
ETT Daire Başkanlığı

ARAL'ın hikâyesi

Orta Asya'nın sert iklimli topraklarında, Hazar Denizi'nin doğusunda, Moskova, Bağdat ve Karaçi'ye eşit uzaklıkta olan Aral Gölü adını Kırgızca "aral (adalar)" sözcüğünden almaktadır. En küçüğünün alanı 1 ha. olan 1130'dan fazla ada Aral Gölü'ne dağılmış durumdadır.

Kazakistan ile Özbekistan arasında bir iç deniz olan Aral Gölü, Seyhun (Sırderya) ve Ceyhun (Amuderya) Nehirleri'nin Karakalpakistan'da dışarıya akıntısı olmayan kapalı havzada birikmesi sonucu oluşmuştur. İlk çağlarda Sarıkamış ve Uzboy çöküntüleri yoluyla Hazar Denizi'ne bağlı olduğu yönünde tahminler vardır. Aral Gölü; doğal halinde 64.500 km² ile Hazar, Superior ve Victoria Göllerinden sonra dünyadaki dördüncü büyük göldür.

Aral Gölü'nün bulunduğu yöre soğuk kışlar, sıcak yazlar ve seyrek yağmurlarla çöl ve kara iklimi özelliği gösterir. Yağışlar çoğunlukla ilkbahar ve sonbaharda görülür. 100 mm olan

ortalama yıllık yağış, buharlaşma oranının yaklaşık %8'ine eşittir. Aral Gölü'nde su dengesini belirleyen etkenler, göle dolan suların yaklaşık %90'ını oluşturan ırmak suları, yağışlar ve her yıl bir o kadar suyu alıp götüren buharlaşmadır. Su yüzeyindeki uzun dönemli değişiklikler üzerinde iklimin de önemli etkisi vardır.

Aral Havzası, 690.000 km²'nin biraz üzerindedir. Bu havzada Kazakistan, Kırgızistan, Tacikistan, Türkmenistan ve Özbekistan kısmen ya da bir bölümleriyle yer almakta ve bu su havzasında Seyhun ve Ceyhun gibi Aral'ı besleyen Orta Asya'nın iki büyük Nehri bulunmaktadır. Bu iki nehir dağlardaki karların erimesi sonucu oluşan sular ve yağışlardan beslenmektedir.

Yakın jeolojik dönemlerde, alan ve hacim bakımından değişiklikler geçiren Aral Gölü'nde Seyhun ve Ceyhun'un göle dökülen sularından bir bölümünün yönünün değiştirilmesi sonucunda insan eliyle de değişiklikler yapıldı. 1930'lu yıllarda Özbekistan, Kazakistan ve Türkmenistan bozkırlarını sulamak ve özellikle pamuk yetiştirmek üzere sulama projelerine başlandı. İlk büyük sulama projesi ile Fergana Vadisi çevrilerek Seyhun'u oluşturan kollarından biri olan Narın Nehri'nin suları tarım alanlarına getirildi. 1940'lı yılların sonunda Seyhun Nehri'nin suları Kazakistan'da Kızıl-Orda'da toplanarak bu su yeni tarıma açılan alanlarda pirinç üretiminde kullanıldı. En sonuncu baraj, Taşkent yakınlarında yapılarak toplanan sular pamuk tarımında ve Taşkent'in

su gereksinimi için kullanıldı.

Seyhun ve Ceyhun'un sularının sulama amacıyla yönünün değiştirilmesi sonucu, buharlaşmanın da etkisiyle Aral Gölü'nde su düzeyi sürekli biçimde ve büyük ölçüde azaldı. 1960'ta gölün yüzölçümü 68.000 km², deniz yüzeyinden yüksekliği ise 53 m. iken 1987'ye gelindiğinde yüzölçümü 41.000 km²'ye, denizden yüksekliği ise 12 m'ye düşmüştü. 80'li yıllarda bu iki ırmak yaz aylarında göle ulaşmadan kurumaya başladı. Aral büyük ve küçük göl olmak üzere ikiye bölündü. Gölün, sularının yarıdan çoğunu yitirmesi nedeniyle göldeki tuz ve mineral oranı hızla yükselerek bir zamanlar çok bol olan, bölge halkı ve ekonomisi için büyük önem taşıyan balık varlığının yok olmasına ve gölün sularının içme suyu olarak kullanılmaz hale gelmesine yol açtı. Göl kenarındaki Aral ve Muynak kentleri gölün kilometrelerce uzağında kaldılar.

Aral'ın sularının bu şekilde azalmasında 1960'lı yıllarda Karakum Kanalı'nın açılması çok büyük bir pay sahibi oldu. 20. yy.'ın başından itibaren Orta Asya için artık İpek Yolu kavramı kalmamıştı. Orta Asya tüm Sovyetler Birliği'ne pamuk yetiştirmekteydi. Nüfus artışıy-

la birlikte Orta Asya bu ihtiyacı karşılayamaz duruma düştü. Daha çok pamuk için açılan 100 km. uzunluğundaki Karakum Kanalı ile Ceyhun Nehri'nin sularının büyük bölümü çölde pamuk yetiştirilmesi için kullanıldı. Bir süre sonra nehirlerin Aral'a taşıdığı yıllık su önemli ölçüde azaldı. Aral, alanının yarısını, su hacminin %75'ini kaybetti. Sadece Aral'ın değil toprağın trajedisi de böylece başlamış oldu. Aşırı sulama nedeniyle yer altındaki tuzlar toprağın yüzeyine çıktı. Pamuk verimi düştü. Pamuk üretimini artırmak için bu sefer de hektar başına atılması gereken kimyasal gübre ve zirai ilaç miktarı yükseltildi. Tarlalarda biriken tuz ve tarım ilaçları Aral'a aktı. Deniz tabanı kimyasal gübreler ve böcek öldürücülerle doldu.

› Göl kenarındaki Aral ve Muynak kentleri gölün kilometrelerce uzağında kaldılar.›

Ve sular çekilirken geride zehirli bir çöl kaldı. Rüzgarla binlerce mil öteye savrulan kumlar, kuşların, diğer hayvanların, bitki örtüsünün yavaş yavaş yok olmasına neden oldu.

Tuzlar toprağı kirlenmenin yanı sıra dağ buzullarının erimesini de kolaylaştırdı. İklimde değişiklikler oldu. Hava sıcaklığında 2-3 derecelik bir artışla beraber mevsimlerde deniz ikliminden karasal iklime doğru bir kayma meydana geldi.

Suda yükselen tuz oranı balıkların ölümüne neden oldu. Kuruyan deniz tabanından havaya savrulan toz bulutları tarımı, hayvanları öldürmekle kalmadı, kimyasal atıklar Özbekistan'ın batısındaki Karakalpakistan Bölgesi'nin tüm yer altı sularına da sızdı. Toprak ve su sağlığa zararlı olacak şekilde kirlendi. Normal şartlarda kesinlikle içilmemesi gereken suları yöre halkı çaresizlik yüzünden kullanmak zorunda kaldı.

Bu çevresel değişimler bölgede anemi, tüberküloz, hepatit, akciğer ve yemek borusu kanserlerinin artmasına neden oldu. Bebek ve çocuk ölümleri arttı. Ekonomik kaos suç oranlarının artmasına, sosyal sorunlara, etnik gerilimlere neden oldu.

Aral felaketinden en çok etkilenenler bölgede geçimlerini denizden sağlayan balıkçılar oldu. 1960 öncesinde Seyhun ve Ceyhun'un deltalarında verimli doğal yaşam alanları mevcuttu. Gölde 20'den fazla ticari balık çeşidi yaşamaktaydı. Muynak'taki konserve fabrikasında beş bin kişi çalışmakta ve Aral çevresindeki üç milyon kişiyi doyurmaktaydı. Kuzey ucundaki Aral Kasabası tersanesi, limanı ve tren istasyonu kritik bir ulaşım ağının merkeziydi. Yaşanan felaket, bölgenin ekonomisinin bozulmasına neden oldu. Toprağın tuzlu olması nedeniyle geniş araziler tarımda kullanılamaz hale geldi. Monokültür haline dönüştürülen pamuk üretiminin, daha doğrusu yanlış ekonomik politikaların sebep olduğu bu çevre felaketi yüzünden suyun çekildiği her yere sefalet ve fakirlik geldi.

Yukarıda özetlenenler bölge halkının "çölün mavi gözü" dediği Aral Gölü'nün yaşadığı

Yaşanan felaket, bölgenin ekonomisinin bozulmasına neden oldu. Toprağın tuzlu olması nedeniyle geniş araziler tarımda kullanılamaz hale geldi.

dramın hikayesi... Çölün ortasında demir atmış bir gemi, paslanmış bir balık konserve fabrikası, eskiden gölün kıyısında olan çoktan terkedilmiş tersane, Aral'ın çaresizliğini anlatan resimlerden sadece birkaç tanesi.

Aral Gölü'ndeki mevcut kirlenme, dünya tarihinde insanlar tarafından gerçekleştirilen en büyük çevre felaketlerinden biridir. Ancak hacminin ve kapladığı alanın yarısından fazlasını kaybeden Aral, dünya kamuoyunun önüne ancak 1986 yılındaki Çernobil felaketinden sonra gelebildi.

1990'lı yıllardan itibaren Aral Gölü'nü nehir sularının tekrar besleyebilmesi için tarımda su tasarrufuna yönelindi. Ancak gölün kurtarılabilmesine yetecek bir tasarruf yapılamadı. Günümüzde Özbekistan, Kazakistan ve Türkmenistan Hükümetleri, uluslararası kuruluşlar ve gönüllü kuruluşlar tarafından Aral'ın kurtarılmasına yönelik çalışmalara devam ediliyor. Konu ile ilgili birçok defa konferanslar düzenlendi, birçok çözüm önerisi getirildi. Çözüm önerileri genel olarak;

- Pamuk tarımı monokültürünün değiştirilerek ekonominin pamuk tarımına bağımlılıktan kurtarılması,
- Kurak bölgelerde rüzgarlardan korunmak için perde sistemi geliştirilmesi,
- Tarım için yeni alanlar açılması,
- Endüstri kuruluşlarının çevreye zararlarının azaltılması,

- Su toplama sistemlerinden ve yer altı su kaynaklarından yararlanılması,

- Hayvancılığın geliştirilmesi,
- Nüfus artışının kontrol edilmesi ve kadın ve çocukların ağır işkollarında çalıştırılmaması gibi ana başlıklar altında belirlendi.

Aral Gölü'nün kurtarılması ile ilgili çalışmalar işbirliğinin etkinleştirilmemesi nedeniyle çoğu zaman sonuçsuz kaldı. Özellikle de Türkmenistan ve Özbekistan ekonomilerinde pamuğun ağırlığı devam ettiği sürece Aral'ın kurtarılması ile ilgili çalışmaların başarıya ulaşması pek mümkün görülmemektedir.

Gelecekte Orta Asya'da nüfus daha da artacak, Kuzey Afrika ve Orta Doğu'da olduğu gibi artan nüfusa su kaynaklarının yetmemesi nedeniyle ihtilaflar ortaya çıkabilecektir. Aral sorunu günümüzde bir millî sorun değil, uluslararası bir sorundur. Bu gün Orta Asya'nın trajedisi olan Aral, çözüm bulunmazsa geleceğin unutulmaz büyük faciası olacaktır.

Aral bölgesinde yaşayanlar hem hastalanan insanlar için ilaç, hem de Aral'ı kurtaracak projeler için destek bekliyorlar.

Şengül İLERİ

Özbekistan Seçimleri Tamamlandı

26 Aralık 2004 tarihinde Özbekistan'da Alî Meclis Alt Kanadı ve Yerel Meclis Seçimleri yapıldı. Merkez Seçim Komisyonu tarafından yapılan açıklamada, katılımın yüzde 85,1 olduğu, 14.323.709 toplam seçmenden 12.197.159'unun oy kullandığı, oylama sırasında herhangi bir olumsuzluğun yaşanmadığı belirtildi.

Cumhurbaşkanı İslam Kerimov, oyunu kullandıktan sonra yerli ve yabancı basın mensuplarına, seçimler ve Özbekistan'da iki kanatlı parlamentonun oluşturulması konularında değerlendirmelerde bulundu. Kerimov, seçim sonrasında oluşacak yapının demokratik süreci hızlandıracağını, toplumun de-

mokratikleşmesiyle birlikte bazı değişimlerin yaşanacağını, bu kapsamda ihtiyaç duyulan siyasi reformlara devam edeceklerini söyledi.

Meclis Alt Kanadı'nın milletvekilliği seçimleri kapsamında bazı seçim bölgelerinde tekrar oylama yapılmasına ilişkin yayınlanan "Merkez Seçim Komisyonu Kararı"nda 26 Aralık seçimlerinde 120 seçim bölgesinin 94'ünde 4-6 adayın yarıştığı, 58 seçim bölgesinde adayların barajı geçemediği belirtilerek, bu noktalarda seçimin 09 Ocak 2005 tarihinde yapılacağı, ikinci tura en fazla oyu alan iki adayın katılabileceği açıklandı.

9 Ocak 2005 tarihinde 58 bölgede yapılan milletvekilliği ve yerel meclis seçimlerinin ikinci turunda ise seçimlere katılımın üst

düzeyde olduğu ve herhangi bir olaya rastlanmadığı bildirildi.

Merkez Seçim Komisyonu tarafından yapılan açıklamaya göre, milletvekilliği genel seçimlerinde Liberal Demokrat Parti 41 (%34,2), Halk Demokratik Partisi 28 (%23,3), Fedakarlar Milli Demokratik Partisi 18 (%15), Milli Tikleş Partisi 11 (%9,2), Adalet Sosyal Demokrat Partisi 10 (%8,3) ve bağımsızlar 12 (%10) sandalye kazandı.

Öte yandan ilk kez oluşturulacak Senato'nun kurulmasıyla ilgili çalışmalar da Merkez Seçim Komisyonu tarafından başlatıldı. Bu kapsamda, Karakalpakistan, Cizzah, Sirderya ve Kaşkaderya'da yerel meclis karma toplantılarında seçim yapılarak o bölgelerden parlamentoda görev alacak 6'şar senatör seçildi.

TİKA Program Koordinatörlükleri

AFGANİSTAN	T.C. Kabil Büyükelçiliği Shah Mahmoud Gazi Khan Street No:134 Kabil Tel/Fax: 00 93 20 2104023	KOSOVA	Rrasat E Koshares 00400 Rajoni Nr. 001 Prizren Tel: 00 381 29 41 447 • Fax: 00 381 29 41 519
ARNAVUTLUK	Rruqa Dervish Hima No:41 Tiran Tel: 00 355 4 250 168 - 240 679 • Fax: 00 355 4 253 469	MOĞOLİSTAN	Sukhbaatar Köşesi No: 1, Bodi Tower 6. Kat, Oda No: 601 Ulan Batur Tel: 00 976 11 31 05 14 - 32 12 78 Fax: 00 976 11 32 76 68
AZERBAYCAN	Ü. Hacibeyov No:40 Government House Floor:8 No:837-841 Bakü Tel:00 99 412 493 10 24-493 64 24 Fax:00 99 412 493 64 24	MOLDOVA	MD-2001, B-Dul Ştefan Cel Mare 73, Of. 211 Kişinev Tel: 00 373 22 22 35 54 Fax: 00 373 22 22 33 04
BOSNA-HERSEK	Borak 45, 71000 Sarajevo Tel: 00 387 33 655 289 • Fax: 00 387 33 655 289	ÖZBEKİSTAN	Emir Timur Ko'chasi 107/B International Busines Centre 4C-06 & 07, Taşkent Tel: 00 998 71 138 59 69 - 138 59 70 Fax: 00 998 71 138 59 71
ETYOPYA	Bole Kifle Ketema Kebele 03, No: 625 Addis Ababa Tel: 00 251 1 62 67 50-00 251 1 62 67 51 Fax: 00 251 1 62 67 52	TACİKİSTAN	Bahdar Sk. No:10 Duşanbe Tel- Fax: 00 992 372 51 00 12
GÜRCİSTAN	Zeinab Botsvadze Sk. No:6 Tiflis Tel: 00 995 32 99 84 16 - 98 37 35 Fax: 00 995 32 98 54 30	TÜRKMENİSTAN	T.C. Aşkabat Büyükelçiliği Kültür Merkezi Binası, Şevçenko Cad, No:41/A Aşkabat Tel: 00 99 312 27 35 38 - 27 35 39 Fax: 00 99 312 27 35 36
KAZAKİSTAN	Cumhuriyet Meydanı No: 15 (PI Respeblika) Kat: 4 No: 435 480013 Almatı Tel: 00 7 3272 67 23 87 - 67 23 88 Fax: 00 7 3272 50 66 56	UKRAYNA	Sevastopolskaya Cad., No: 30/2-9, Kat: 2 Simferopol Tel: 00 380 652 255 356 Fax: 00 380 652 610 040
KIRGIZİSTAN	Abdumomunov Cad, No: 193 Bişkek Tel: 00 996 312 66 26 49 - 66 49 30 Fax: 00 996 312 66 03 82		

Ülke	Para Birimi	1\$	Ülke	Para Birimi	1\$	Ülke	Para Birimi	1\$	Ülke	Para Birimi	1\$
Afganistan	Afgani	42,7	Etyopya	Birr	8,6	Moğolistan	Tughrik	1.212	Rusya	Ruble	28
Arnavutluk	Lek	96	Gürcistan	Lari	1,81	Moldova	Lei	12,4	Tacikistan	Somoni	2,7
Azerbaycan	Manat	4.906	Kazakistan	Tenge	129	Özbekistan	Som	1.060	Türkmenistan	Manat	5.200
Bosna-Hersek KM		1,49	Kırgızistan	Som	40	Romanya	Lei	28.687	Ukrayna	Grivna	5,2
Bulgaristan	Leva	1,49	Makedonya	Denar	47	Kosova	Euro	1,3			